

Tijdens het Bijbelverhaal brandt een kaars. beeld Cees van der Wal

REPORTAGE GODSDIENSTONDERWIJS HET TWEESPAN

Juf openbare school: Bijbelverhaal heilzaam voor ieder kind

• Anne Lok-Vader

Het kabinet wil de geldkraan dichtdraaien voor godsdienstonderwijs op openbare basisscholen. Daarmee hangen de lessen waarin leerlingen Bijbelverhalen horen aan een zijden draad. Een kijkje in de klas bij juf Jacoline Geldof uit Groot-Amers.

Het wordt stil in het klaslokaal van openbare basisschool Het Tweespan in Schelluinen, een dorpje naast Gorinchem. Jacoline Geldof slaat de Bijbel open. De kaars op tafel laat een klein vlammetje flikkeren in het lokaal. „Die steek ik aan om te laten zien dat ik niet zomaar een prentenboek uit de kast heb gevist”, zal ze later uitleggen.

Vier keer vertelt Geldof deze morgen het verhaal van Daniël in de leeuwenkuil. Aan groep 5, 6, 7 en 8. Hoe mensen jaloers waren op Daniël, die een hoge positie kreeg van koning Darius. Hoe ze hem begonnen te bespioneren, in de hoop hem te betrappen op een misstap. Maar dat lukte niet. „Daniël was

een eerlijke en betrouwbare man. Hij deed zijn werk goed. Maar één ding was een beetje vreemd: hij had een ander geloof en hij bad drie keer per dag tot zijn God.”

Intussen zitten de leerlingen gebogen over een tekening. Stiften krassen op het papier. „Deze kinderen zijn niet gewend naar een verhaal te luisteren”, legt Geldof na afloop uit. „Op een christelijke school leren ze in de kleuterklas al dat ze bij een Bijbelverhaal stil in de kring moeten zitten. En van jongs af aan luisteren ze in de kerk naar een preek. Voor deze kinderen is dat nieuw.”

Geldof vertelt hoe Daniël uiteindelijk in de leeuwenkuil belandt. En over de ontdekking van koning Darius dat de leeuwen hem niets gedaan hadden. „Daarom schreef de koning een brief die het hele land doorging: „De God van Daniël moet alle eer krijgen. Hij is de

”

Kinderen voelen feilloos aan dat dit de plek is waar ze levensvragen mogen stellen

Jacoline Geldof, docent godsdienstig vormingsonderwijs

levende God. Want Hij redt en bevrijdt.” Ze blaast de kaars uit. „Wow. Wat een verhaal, hè!”

Respect

Elke woensdagmorgen is Geldof te vinden op de school in Schelluinen. Een openbare basisschool is verplicht levensbeschouwend onderwijs aan te bieden als er zeven of meer leerlingen zijn van wie de ouders dit wensen. In Schelluinen koos de school op basis van de vraag vanuit ouders voor de protestants-christelijke variant van godsdienstig vormingsonderwijs (GVO). „We zijn de enige school in het dorp”, legt clusterdirecteur Anita Groen uit. „En we vinden het belangrijk dat iedereen zich op onze school welkom voelt. Voor een deel van het dorp is protestants-christelijk onderwijs wenselijk.” Voor sommige christelijke ouders geeft dat aanbod de doorslag in de keuze voor Het Tweespan, weet Groen.

In principe gaan alle leerlingen naar GVO, tenzij hun ouders bezwaren hebben. Dat geldt slechts voor een enkeling. De directeur zelf is erg blij met de lessen. „Een manier waarop leerlingen leren wat respect is, is door kennismaking met geloof. Ze krijgen

veel mee over normen en waarden. En alles kan besproken worden. Heel belangrijk is dat er in deze lessen tijd is om naar elkaar te luisteren.”

Heilzaam

Terug naar de klas. „Wat vonden jullie het mooiste?” vraagt Geldof aan groep 8. En dan blijkt wat de leerlingen hebben meegekregen. „Dat Daniël bleef geloven en zich niet liet tegenhouden”, zegt Sofie. En Sara: „Dat de koning zei dat Daniëls God hem ging redden, voordat hij in de leeuwenkuil ging.” Geldof knikt. „Waarom stopte Daniël niet gewoon met bidden?” Ze kijkt de kring rond. „Hij wist dat hij gered zou worden”, zegt een meisje zacht. „Hij vertrouwde op God.”

De juf vertelt wanneer het verhaal gebeurd is: 2500 jaar geleden. „Waarom hebben we dit verhaal nog steeds?” wil ze weten. „Iedereen heeft iemand waar hij op vertrouwt”, zegt een kind. „Mooi!” vindt Geldof. „Die vraag roept het verhaal inderdaad op. Wie of wat vertrouwt je?” Ze draagt de leerlingen op daar de komende week over na te denken.

Nee, ze spoort hen niet aan om net als Daniël op God te vertrouwen. Ze bidt ook niet met hen. „Ik mag niet evangeliseren”, legt ze daarover uit. „Mijn taak is de kinderen kennis te laten maken met het christelijk geloof.” Lastig? In het begin was het een zoektocht, zegt Geldof. „Hoe doe je dat dan? Maar de Bijbelverhalen zijn genoeg, heb ik geleerd. Ze hebben kracht in zichzelf. Ik geloof van harte dat het voor elk kind heilzaam is die verhalen te horen. Ik zie ook dat ze de kinderen aan het nadenken zetten, hun een spiegel voorhouden en verder helpen.”

Dat blijkt wel bij de verwerking. Geldof spreidt briefjes met allerlei woorden op een kleed uit. „Welk woord past volgens jou bij dit verhaal?” De kinderen duiken op de vloer. Een meisje kiest voor „volg je hart”. „Omdat Daniël toch bleef bidden.” „Dus dat heeft met zijn hart te maken?” reageert Geldof. Het meisje aarzelt. „Niet twijfelen, hè. Bij GVO is een antwoord nooit goed of fout.” Daar wijst Geldof deze ochtend vaker op: GVO is anders dan sommen en spelling. In groep 5 kiest Joery voor een kaartje

met het woord „buitensluiten”. De kinderen vertellen dat dat ook weleens op school gebeurt. „Jullie snappen dus wel hoe Daniël zich voelde?” vraagt de juf. „Wat hielp hem als hij verdrietig was?” „Bidden!” roepen de kinderen in koor. „Inderdaad. Daniël wist: als ik bid, luistert God naar mij.”

Oma

Elke les begint met een rondje hoe het met iedereen gaat. Het ene kind vertelt over z'n verjaardag, de ander over een sportwedstrijd. Een meisje zegt dat haar oma in het ziekenhuis ligt. „Het gaat niet zo goed.” De juf informeert of ze er veel aan moet denken. En waarom oma zo speciaal voor haar is. „Fijn dat je het even vertelt. Als je er niet over praat, wordt het nog groter.”

In een andere groep barst een jongetje in tranen uit, omdat ze de hond moeten laten inslapen. Geldof legt een arm om hem heen en vraagt zijn buurman een doekje te halen. Bij GVO vindt niemand dit gek. „Kinderen voelen feilloos aan dat dit de plek is waar ze levensvragen mogen stellen”, zegt Geldof, die eerder op christelijke scholen werkte. Ze heeft nu zes jaar ervaring met GVO.

In de lessen staat ze stil bij diepe vragen. Wat is van waarde in het leven? Wat is geloven? „Ik hoop de kinderen aan het denken te zetten. Juist hier leren ze niet meteen te oordelen, maar te vragen: waarom is dat voor jou belangrijk? Niemand zei vanochtend: Wat gek dat Daniël toch bleef bidden. Ik hoop dat de leerlingen aanvoelen dat geloven meer is dan je aan bepaalde regels houden. Dat het gaat om een diepe innerlijke overtuiging.”

„We hebben het vaak over begrip voor elkaar”, gaat ze verder. „Maar daaraan gaat kennismaking vooraf.” Zo herinnert ze zich een jongen die na een halfjaar GVO zei: „Ik vond geloven echt gek en begreep totaal niet waarom er mensen zijn die in God geloven. Nu wel. Ik vind de verhalen over Jezus mooi en inspirerend.” Vormingsonderwijs mag niet verdwijnen, vindt Geldof. „Deze leerlingen hebben recht op een plek waar ze kunnen nadenken over levensvragen en Bijbelverhalen horen.”

”

Het mooiste vond ik dat Daniël bleef geloven en zich niet liet tegenhouden

Sofie, leerling uit groep 8

Juf Jacoline Geldof geeft godsdienstig vormingsonderwijs op openbare basisschool Het Tweespan in Schelluinen. beeld Cees van der Wal

INTERVIEW WOUTER KNOESTER

Schrappen subsidie is „zwabberbeleid”

• Anne Lok-Vader

De eerste schrik zijn ze te boven bij het Protestants Centrum voor Godsdienstig Vormingsonderwijs. Maar het blijft voor de organisatie onverteerbaar dat het kabinet alle subsidie voor godsdienstig en levensbeschouwend vormingsonderwijs (GVO) op openbare scholen wil schrappen.

Directeur Wouter Knoester dacht juist na over de toekomst van het protestants-christelijk vormingsonderwijs, toen hij plots werd opgeroepen voor een spoedberaad. Er was een telefoontje gekomen van het ministerie van Onderwijs. Dat wil de subsidiekraan voor het vormingsonderwijs per 2027 volledig dichtdraaien. Geen kaasschaafmethode dus, maar geen stuiver meer.

Het is niet voor het eerst dat de financiering voor GVO dreigt te verdwijnen. In 2013 lagen er ook overheidsplannen, maar dankzij een lobby verdwenen die in de prullenbak. „Destijds had de geldstroom met één penneestreek gestopt kunnen worden”, legt Knoester uit. „Juist daarom is de subsidie in 2017 vastgelegd in een wet, zodat die bekostiging structureel zou zijn.”

Een van de Kamerleden die zich daar destijds hard voor maakte was Eppo Bruins van de ChristenUnie. Nu wil diezelfde Bruins als minister (NSC) het totale budget schrappen. „Zwabberbeleid”, vindt Knoester. Hij is directeur van het protestants-christelijke deel van het vormingsonderwijs, dat daarnaast nog zes denominaties kent: boeddhistisch, hindoeïstisch, humanistisch, islamitisch, joods en katholiek.

In totaal vinden wekelijks bijna 3600 lessen vormingsonderwijs plaats. De meeste ouders kiezen voor de humanistische variant (484 scholen, ruim 23.000 leerlingen), gevolgd door de protestants-christelijke (464 scholen, bijna 19.000 leerlingen).

Tot 2010 kreeg GVO geen geld uit de staatskas. Een landelijke organisatie bestond voorheen ook niet. Vrijwilligers, predikantsvrouwen en kerkenraadsleden verzorg-

den godsdienstlessen op openbare basisscholen. „Toen had je in Friesland vakleerkrachten die lesgeven over alle godsdiensten en op de Veluwe dominees die catechisatie verzorgden. Allemaal onder de vlag van godsdienstonderwijs.”

Dat het onderwijs destijds geprofessionaliseerd werd, heeft volgens Knoester grote meerwaarde. „Onze vakleerkrachten, die wij op scholen inzetten, zijn bevoegde en geschoolde docenten die zich professioneel ontwikkelen door verplichte nascholing. Zij werken met lesdoelen vanuit een fundamenteel doordacht identiteitskader en hebben functioneringsgesprekken. Ook ontvangen zij een marktconform salaris.” Voor Knoester zijn de gevolgen duidelijk. „Zonder subsidie dreigt dit onderwijs om te vallen.”

Minister Bruins en staatssecretaris Paul zeggen dat de subsidie niet bewezen effectief is. „We hebben

”

Zonder subsidie dreigt dit onderwijs om te vallen

Wouter Knoester, directeur vormingsonderwijs

aangedrongen op een gesprek met hen om te horen waar zij dit op baseren.” Tegelijk zegt hij: „Bij dit type onderwijs gaat het niet zozeer om: meten is weten. Maar: merken is weten.”

Burgerschap

De bewindslieden wijzen erop dat leerlingen bij het vak burgerschap al kennismaken met verschillende godsdiensten. Dat vak kan GVO niet vervangen, vindt Knoester. „Belangrijkste verschil is dat GVO gaat over persoonsvorming en existentiële levensvragen; bij burgerschap over maatschappelijke vorming en samenlevingsvragen. Ons voornaamste doel is waarden en tradities overdragen vanuit een religie of levensbeschouwing, terwijl het bij burgerschap draait om actieve deelname aan de samenleving.”

Kunnen ouders die godsdienstig vormingsonderwijs willen hun kind niet gewoon naar het bijzonder onderwijs sturen? Zo simpel is het niet, zegt Knoester. „In krimpgebieden is er minder schoolkeuze dan in de Randstad. Juist in de regio zijn wij veel aanwezig. Bovendien: openbaar onderwijs is voor iedereen bedoeld, dus ook voor ouders met een levensbeschouwelijke overtuiging. Zonder aanbod van GVO komt de openbaarheid van openbaar onderwijs dus in het gedrang.”

Wouter Knoester. beeld PC-GVO